

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК

№3-4 (56-57)
2016 року

Г у ц у а ъ щ и н а

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

7 грудня 2016 року у Міністерстві екології та природних ресурсів відбувся конкурс на заміщення вакантної посади директора НПП «Гуцульщина». Серед трьох претендентів переможцем конкурсу став Юрій Петрович Стефурак.

Юрій Петрович Стефурак народився 3 жовтня 1961 року в с. Город Косівського району. Навчався у Рогатинському зооветеринарному радгосптехнікумі, Курському сільськогосподарському інституті за спеціальністю ветеринарія, аспірантурі при Все-союзному інституті фізіології, біохімії та тваринництва. Кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, міжнародний експерт Гуцульської породи коней.

Впродовж 25 років Юрій Петрович активно вирішує проблему збереження та відтворення Гуцульської породи коней та інших видів аборигенних тварин. За фінансової підтримки міжнародних фондаций для збалансованого розвитку краю, в Косівському районі було сформовано племінне стадо Гуцульського коня, закуплено та роздано населенню племінних телиць бурої карпатської породи ВРХ, української гірськокарпатської породи овець, бджолопакели Карпатської бджоли, створено сільськогосподарський обслуговуючий кооператив.

З перших днів функціонування парку (2002 р.) Юрій Петрович обіймає посаду заступника директора з наукової роботи. За його керівництва парк став солідною на-

ВІДБУВСЯ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНОЇ ПОСАДИ ДИРЕКТОРА НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

уковою установою. Нині тут працює 5 кандидатів наук, виконується ще чотири дисертаційні роботи, виконано понад 15 дипломних робіт. Наукова діяльність парку спрямована на розроблення природоохоронних рекомендацій, ведення екологічного моніторингу, збереження та відтворення рідкісних видів біорозмаїття, історико-культурної спадщини, екологічну пропаганду.

Юрій Петрович є автором понад 70 наукових статей, 37 з яких написано під час роботи в НПП, в тому числі одна авторська монографія та 5 колективних.

Юрій Петрович активний учасник громадсько-суспільного життя краю. Він очолює Косівську районну організацію Всеукраїнського товариства «Гуцульщина», співголова РГО «Спадщина Гуцульщини», голова Косівського відокремленого підрозділу Національного екологічного центру України (НЕЦУ), член Клубу інтелігенції ім. І.Пеліпейка та ін.

За сумлінну працю, активну громадську діяльність Стефурак Ю.П. неодноразово нагороджувався грамотами та подяками, зокрема в 2015 р. - орденом «Патріот України» за вагомий особистий внесок у збереження та розвиток гуцульської культури.

Колектив НПП «Гуцульщина» щиро вітає Юрія Петровича із заслуженою перемогою в конкурсі, висловлює підтримку його планів, бажає міцного здоров'я, наснаги, терпіння, щастя та Божого благословення у всіх починаннях.

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

2016 рік був доволі важким та проблемним для країни загалом, в тому числі і для Національного природного парку «Гуцульщина». Проте, попри всякі негаразди, об'єктивні та суб'єктивні установи, в основному, виконала поставлені завдання і належить до найкращих парків України.

На тлі кризових явищ в економіці та екології національні парки мають бути і є каталізатором збереження і відтворення природної та етнокультурної спадщини, дівим чинником збалансованого розвитку краю, сприяти екологічному і патріотичному вихованню мешканців, особливо молоді.

Тож у році прийдешньому нам, спільно з владою, органами місцевого самоврядування, територіальними громадами необхідно продовжувати роботу у напрямку примноження здобутків нашого колективу, забезпечення гідного життя горян. Необхідно зробити нашу перлину Гуцульщину самодостатньою, ще привабливішою для туризму, рекреації та інвесторів.

Шановні колеги, працівники, друзі та ветерани парку сердечно вітаю Вас із Різдвом Христовим і Новим 2017 Роком. Зичу міцного здоров'я, сімейного щастя та благополуччя, родинного затишку, мирного неба, Божого благословення. Бажаю, щоб у 2017 році в кожного з нас здійснилися найзаповітніші мрії та реалізувалися найамбітніші проекти! Зустрічаючи Новий рік, побажаємо один одному любові та віри в себе і в процвітання нашої країни.

Вірю, що в наступаючому році всім нам обов'язково пощастить.

Юрій СТЕФУРАК,
в.о. директора НПП «Гуцульщина»

Відверто кажучи, для мене стало несподіванкою, що я успішно пройшов конкурс. Усвідомлюю, який тягар випав на мої плечі, й водночас дуже дякую тим, що довірили мені керівництво унікального природоохоронною установою. Зрештою, сприймаю це передусім як оцінку своєї діяльності за майже 15 років роботи на посаді заступника керівника парку з наукової роботи. Кажучи про унікальність нашого НПП, я не помилюся: природний, етно-культурний потенціал Косівщини не викликає сумніву, а чудові люди, які тут проживають, доповнюють неповторний колорит краю.

Вважаю, що попереднім керівництвом зроблено надзвичайно багато в плані становлення, розбудови та функціонування «Гуцульщини». Правда, можна було зробити й більше. Однак цьому заввади ряд причин. Найперша з них – штучно створене протистояння на місцевому рівні, організоване зацікавленими особами, про яке і про котрих я не хочу згадувати. Саме воно перешкодило нам виготовити правостановлюючі документи на землю.

Вважаю, що від цього опинилися в програті не тільки парк, а й Косівщина загалом. Адже чимало інвестиційних проєктів, які ми від самої появи парку намагалися запровадити, – а це зокрема створення музею просто неба «Гуцульське село», організація еколого-освітнього центру, візит-центру, центру відтворення гуцульської породи коней та гіпотерапії, будівництво музею етнографії та природи, на який, до речі, ми вже виготовили проєктну документацію, розбудова туристично-мистецького комплексу «Маєток Святого Миколая», – а також багато інших задумів нам не вдалося реалізувати саме через відсутність документів на землю.

Тим часом такі туристичні об'єкти могли б істотно доповнювати рекреаційний потенціал Косівщини. Тим паче тепер, коли ми всі чудово розуміємо, що перспектива збалансованого розвитку нашого краю залежить від поступу туризму. А він у національних природних парках може бути вельми розмаїтий: еколого-пізнавальний, пішохідний, велосипедний, кінний, гірський, полонинський, науковий, екскурсійний, оздоровчий тощо. Але, повторюю, нам не дають зайнятися роботою на розвиток туристичної галузі району й області. Натомість, користуючись відсутністю документів на землю, окремі фізичні та юридичні особи намагаються незаконно заволодіти певними місцями природно-заповідного фонду «Гуцульщини». А також подають те як основний аргумент у звинуваченні установи в незаконній діяльності.

Найбільше проблем через те, що територія 24 667 га НПП «Гуцульщина» входить до складу парку без вилучення в лісокористувачів таких, як ДП «Кутське лісове господарство» та Косівське РП «Райагроліс». Таке подвійне підпорядкування територій парку створює складність її охорони, а також створює умови для протистояння та конфронтації, куди втягуються місцеві громади.

Мушу наголосити у цьому зв'язку, що всупереч природоохоронному законодавству ці лісокористувачі не погоджують належним чином ні з адміністрацією, ні з науково-технічною радою парку ліміти заготівель деревини і не дотримуються обґрунтованих заборон, застережень, приписів, навіть демонстративно ігнорують їх, через що допускають знищення чи істотне пошкодження унікальних лісових екосистем.

Сьогодні критичний стан лісів Косівщини диктує нагальну потребу рішучих кроків до впровадження на теренах району суворого екосистемного лісокористування. Реально це можливо здійснити лише на землях природно-заповідного фонду. Відомо, що Кутський лісгосп є загалом нерентабельним господарством, тому ще в 2008 році Держкомлісгосп виявляв готовність розглянути для врегулювання конфлікту питання включення в постійне користування НПП «Гуцульщина» всі

земель ДП «Кутське лісове господарство» з одночасною його ліквідацією. За результатами численних нарад та погоджень на найвищому рівні було підготовлено проєкт відповідного розпорядження Кабінету, однак довести це питання до логічного завершення не вдалося через те, що на місцях його блокували окремі зацікавлені особи.

Вважаю, що сьогодні, як ніколи, є актуальним впровадження цієї пропозиції. Передача всіх земель державного лісового фонду у Косівському районі до складу НПП «Гуцульщина» сприяла б істотному покращенню дотримання природоохоронного режиму на його території. При цьому було б скасовано подвійну підпорядкованість території, а весь державний лісовий фонд цілковито перейшов би у відання природоохоронної установи. Було би збережено робочі місця працівників лісгоспу та цінні природні бучкові ліси на території цього підприємства, що їх нині там вирубують. Цим кроком ми б забезпечили також репрезентацію всіх одинадцяти природних ландшафтів Косівщини, усунули б дрібноконтурність угідь.

Утім, впевнений, що існують і інші варіанти виходу з кризової ситуації, які також треба розглядати. Згідний, що це питання не одного дня, але його треба і можна вирішувати. Найперше сподіваюся на підтримку влади, громадських активістів, простих громадян, яким, я впевнений, вже давно наболіло, адже біля їх вікон вивозять елітну деревину і зовсім не на потреби громад чи району. Також сподіваюся на розуміння і фаховий підхід керівництва лісгосподарських підприємств – це ж наші люди, яким також не байдуже майбутнє наших дітей.

Що ж до мене, то надалі приділю значну увагу поліпшенню роботи СДЮ ПЗФ, яка має бути спрямована не тільки на охорону лісів, а й на підвищення їхньої продуктивності, покращення санітарного стану насаджень, посилення їхніх захисних і кліматорегулюючих функцій, покращення рекреаційних показників лісового фонду та збереження і відтворення мисливської фауни. У цьому ключі насамперед необхідно проводити регулярні зовнішні та внутрішні навчання працівників цієї служби, забезпечити їх транспортними засобами, в тому числі й кінями, звільнити інспекторів від безпосереднього проведення санітарно-оздоровчих заходів. Має бути задля цього максимальна співпраця з органами місцевого самоврядування, населенням, громадськими активістами тощо.

Це саме стосується і розвитку рекреаційної галузі на Косівщині. Добре б нам спільно з владою й туристичними організаціями розробити програму рекреаційного поступу НПП «Гуцульщина» в контексті збалансованого розвитку Косівщини і з залученням до розвитку інфраструктури та створення туристичного продукту потенційних партнерів – територіальні громади та комерційні структури. Мабуть, не скажу нічого нового, та все ж мушу нагадати в цьому зв'язку, що в європейських та багатьох інших країнах уже давно ефективно використовують бренди природно-заповідних установ задля підвищення добробуту населення. Використання логотипу таких установ на території ПЗФ або її околицях, є найкращою гарантією його натуральної якості.

До того ж екологічно чисті природні ресурси, сільськогосподарська продукція вироблена на цій території, а також продукції місцевих традиційних ремесел з логотипом заповідної території – це, як показує практика, й ефективний спосіб приваблення туристів. Завдяки збільшенню потоку відпочивальників зростає й попит на ті чи інші місцеві товари, що, своєю чергою, дасть змогу створювати додаткові робочі місця для тутешніх жителів, сприяти розвитку туризму загалом та зеленого зокрема, розвивати партнерські відносини з приватним бізнесом. Ясна річ, що це підвищуватиме в очах суспільства значущість національного парку та інших установ ПЗФ для

сталого розвитку регіону і країни. І найголовніше – то беззастережна альтернатива хижацькому вирубуванню лісів.

Перспективним в рекреаційному плані є розвиток туристично-мистецького комплексу «Маєток Святого Миколая». Перш за все необхідно оновити зовнішній фасад будівель та тимчасових споруд маєтку, довершити впорядкування території, облаштувати паркінг. Важливо, що в цьому плані намічена активна співпраця з активом села Пістинь. Правда, є ще багато питань пов'язаних з земельними відносинами, в яких врешті-решт, також належить знайти компроміс, в рамках чинного законодавства України.

Розуміємо, що заради підвищення іміджу парку, та збільшення кількості відвідувачів необхідно створити нові екотуристичні маршрути та здійснити реконструкцію чинних – оновити інформаційні стенди, зробити якісне їх знакування.

Значні перспективи для розвитку має в парку кінний туризм. Правда, він мусить базуватися на широкому використанні традиційної для району гуцульської породи коней. У нас діє наукова програма «Збереження генофонду гуцульської породи коней Карпатського регіону України». З цією метою згідно з проєктом організації території парку в межах Старокутського ПНДВ необхідно створити центр з відтворення генофонду гуцульської породи коней та гіпотерапії, розробити кінні маршрути.

Значну перспективу має проєкт створення музею під відкритим небом «Гуцульське село».

Музей просто неба «Гуцульське село» запланували створити разом з Косівською районною держадміністрацією. Він мав б послужити справі збереження та відтворення самотньої історико-етнокультурної спадщини «Гуцульщини». Тож задумали його як туристичне поселення у формі гуцульського села з характерною для району традиційною сільською забудовою – «хати-гражди» із залученням народних майстрів з килимарства, ткацтва, вишивки, писанкарства, різьбярства з прилеглих до парку сіл.

Звичайно, ми розраховуємо в цьому не тільки на державні кошти. Це все потребує й позабюджетного фінансування: пошуку грантів, написання програм тощо, а також, що надзвичайно важливо, створення мікроклімату для залучення іноземних інвестицій.

Але ще раз кажу, це все й чимало іншого можливо зробити лише після залагодження низки проблем, вирішення яких залежить не тільки від адміністрації парку.

Передусім, це виготовлення правостановлюючих документів на право постійного користування землею.

З метою уникнення конфліктних ситуацій з місцевими жителями та для успішного функціонування НПП «Гуцульщина» необхідно, відповідно до чинного законодавства України, провести взаємозаміну земель біля населених пунктів, які до створення НПП використовувались Косівським РП «Райагроліс» і надані парку в постійне користування, на природоохоронно цінні ділянки, які увійшли до складу території НПП без вилучення в землекористувачів. Вважаю, що сюди також слід додати ділянки, які надані в приватну власність громадянам і перетинають межу парку, що унеможливило проведення державної реєстрації земельних ділянок НПП «Гуцульщина».

Ми з свого боку будемо ініціювати організацію такої роботи на найвищому рівні, але найперше, звісно, має бути максимальна комунікація з тутешніми громадами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями. Маємо показати, що парк створено для блага людей і в їхніх інтересах.

Юрій СТЕФУРАК,
в.о. директора НПП «Гуцульщина»

Під такою актуальною темою 7 грудня цього року відбулося засідання круглого столу у Великій залі Національної академії наук України (м. Київ), в якому взяли участь провідні науковці, екологи, представники органів державної влади та громадських організацій нашої держави та зарубіжжя. З оглядом завершених проєктів виступили координатори: WWF в Україні – Роман Волосянчук; Українське товариство охорони птахів – Ольга Яремченко; Світова спадщина ЮНЕСКО – Василь Покин'єв. З презентацією перших результатів поточного проєкту «Інвентаризація пралісів та старовікових лісів В Українських Карпатах» виступив доцент кафедри лісознавства Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Юрій Шпарик. Міжнародний

досвід збереження пралісів та старовікових лісів представляли професор Ганс Кнап (Фундація імені Міхаеля Зуккова) та доктор Люц Фезер (Інститут світового лісівництва, Гамбург).

Одним із важливих питань, яке обговорювалось на засіданні круглого столу - це нормативно-правове поле, щодо збереження пралісів та старовікових лісів в Україні. Було внесено ряд пропозицій до проєкту закону України № 4480 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат».

Цьому передувала робоча зустріч «Інвентаризація пралісів та старовікових лісів в Українських Карпатах», яка відбулася 29 листопада в Українському інституті

гірського лісівництва ім. П.С. Пастернака (м. Івано-Франківськ), організована WWF в Україні. Під час зустрічі проаналізовано результати інвентаризації пралісів та старовікових лісів в Українських Карпатах в 2016 році, розглянуто пропозиції щодо внесення змін до критеріїв і методики ідентифікації старовікових лісів і пралісів та до законопроєкту про охорону пралісів.

**Василь ЛОСЮК,
Олег ПОГРІБНИЙ,**
наукові співробітники
НПП «Гуцульщина», к.с.-г.н.

ПРО ЧИСТОТУ ВОДИ У РИБНИЦІ

Працівники НПП «Гуцульщина» систематично проводять оцінку чистоти водойм, що протікають на території парку. Враховуючи той факт, що упродовж першої половини вересня мало місце скидання нечистот у Рибницю, про що зазначено мером Косова в групі «Косів. Діалог» в соціальній мережі facebook, нами був проведений терміновий аналіз чистоти води методом біоіндикації за індексом ТВІ. Ця методика є основною та визнаною оцінкою якості водного середовища за біологічними показниками, оскільки живі організми завжди чітко реагують на негативні дії будь-якого походження, незалежно від їх врахованості та ступеня вивченості.

Оцінку чистоти води проводили біля потенційних забруднювачів, зокрема на таких ділянках Рибниці, як біля Кутського мосту, навпроти будинку культури (нижче податкової), біля підвісної кладки на Москалівку, тощо.

Встановлено, що біотичні індекси водойми коливаються в межах 6 балів (Кутський міст, податкова) та 7 балів (підвісна кладка), що характерно для помірно забрудненої води (3 клас якості, β -мезосапробна вода, не рекомендується використовувати-

ся для водопостачання, та, без висновків бактеріологічних досліджень, для купання). Таким чином, показники чистоти води знизилися, адже попередні наші дослідження реєстрували біотичні індекси у 8-9 балів та визначали воду як чисту, згідно ступенів розподілу забруднення.

Слід відмітити, що коливання значень індексу ТВІ мало місце і до цієї події, зокрема після дощів, потрапляння відходів у річку, однак до цих пір вода у річці доволі швидко самоочищувалася (на 3-5 день показники ТВІ поверталися у норму), що свідчило про

високий рекреаційний потенціал водойми. Нині ж спроможність до самоочищення знижена, про що свідчить той факт, що аналіз води через два тижні після потрапляння нечистот фіксує лише окремих макробезхребетних біоіндикаторів.

Окрім традиційно-плачевного краєвиду із сміття, нами, безпосередньо під час проведення досліджень, зафіксовано побутове забруднення Рибниці місцевими жителями шляхом прання у її водах килимів, речей домашнього вжитку, тощо. Також встановлений факт викидання у воду карбонату кальцію (біля Кутського мосту), немасштабного розвитку ціанобактерій (цвітіння води), чого

раніше нами не спостерігалось.

Моніторинг чистоти води буде проводитись і надалі, що дозволить встановити резерву емність водойми у плані відновлення біотично значимих індикаторних видів, та вплив потенційних забруднювачів на видове різноманіття макробезхребетних.

Марія ПАСАЙЛЮК,
старший науковий співробітник НПП
«Гуцульщина», к.б.н.
Ірина СТЕФУРАК,
науковий співробітник

МІКОЛОГІЧНІ НАУКОВІ ЕКСПЕДИЦІЇ В НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

11-17 серпня 2016 року на території НПП «Гуцульщина» працювала наукова експедиція з метою відбору мікологічного матеріалу за науковою темою НАН України № 418 «Таксономічна різноманітність та закономірності розподілу грибів і грибоподібних організмів за біотопами на прикладі Українських Карпат». Експедицію очолювала завідувача відділу мікології, член - кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Дудка Ірина Олександрівна. До її складу входили науковці з Інституту ботаніки ім. М. Холодного: провідний науковий співробітник, к.б.н. Т.В. Андріанова; старший науковий співробітник, к.б.н. М.П. Придюк та молодший науковий співробітник, к.б.н. М.О. Зикова, а також зам. начальника наукового відділу НПП «Гуцульщина» Фокшей С.І. та старший науковий співробітник, к.б.н. Пасайлюк М.В.

Мікологічні обстеження здійснені в грабово-дубових лісах Старокутського ПНДВ (територія з вилученням), Косівського лісництва (ДП «Кутське лісове господарство», територія без вилучення), грабово-ялицево-букових лісах Косівського ПНДВ та Шешорського ПНДВ (територія з вилученням). Дані мікологічних зборів опрацьовуються та будуть передані в науковий відділ НПП «Гуцульщина». За результатами польових досліджень будуть опубліковані спільні наукові статті.

Стелла ФОКШЕЙ,
заступник начальника наукового
відділу
НПП «Гуцульщина»

ЛИСИЧКА ОКСАМИТОВА

Гриби лисички належать до родини *Cantharellaceae* – Лисичкові, яка включає рід *Cantharellus*. В світі цей рід представлений більше ніж 60 видами. На території НПП «Гуцульщина» вже зареєстровано 7 видів. Найбільш відомою з яких є *Cantharellus cibarius* Fr. – Лисичка звичайна.

В серпні 2016 році науковці НПП «Гуцульщина» в співпраці з науковцями Інституту ботаніки ім Холодного продовжили інвентаризацію мікобіоти. В результаті мікологічних досліджень було виявлено вид, який вперше зареєстровано в Україні. А саме *Cantharellus friesii* Quél. – Лисичка оксамитова.

розмірами, колір шапинки від яскраво оранжевого до рожево – лососевого, краї дуже хвилясті, кучеряві. Пластинки плісеровані з анастомозами, збігають на ніжку. Ніжка світло-оранжева або жовта, повстиста, донизу завужена. Мякшу волокнистий, рожевого кольору, особливо в ніжці, з сильним ароматом абрикосу, смак кислуватий. Істівна.

Лисичка оксамитова розповсюджена від Азії до Європи. Найчастіше трапляється в Південно-східній Європі. Росте переважно в листяних лісах з липня до жовтня невеликими групами. Ці лисички є рідкісними.

Всі лисички мають лікувальні властивості. Вони містять вітаміни групи В, бета-каротин (який має характерний жовтий відтінок і тому вони мають таке забарвлення), D, РР, мікроелементи: солі міді і цинку, натрій, калій. Цінним компонентом цих грибів є амінокислоти, які задовольняють потребу організму в білку.

До речі в лисичках бета-каротину більше ніж в моркві, тому вони сприяють відновленню зору і здатні позбавляти від «курячої сліпоти», поліпшують стан шкіри, волосся, покращують імунітет. Регулярне вживання лисичок дозволить вивести солі важких металів і радіонукліди з організму.

Дуже цікавим є той факт, що лисички практично ніколи не пошкоджуються комахами, личинками комах,

черв'яками, бактеріями та грибами. Секрет простий: в спорах і м'якуші лисичок знаходиться велика кількість хіноманнозу – натурального полісахариду, який вбиває паразитів, тому вони ніколи не бувають червиві, і як лікарський засіб, їх використовують від глистових інвазій в кишечнику. За допомогою цих грибів можна позбутися практично всіх видів паразитів. Полісахарид хіноманноза руйнується при температурі вище 60 градусів і від дії кухонної солі. Тому щоб отримати користь від лисичок, потрібно використовувати сушені гриби або настоянку з свіжих грибів.

Приготувати настоянку легко: 2 столові ложки подрібнених лисичок (свіжих, якщо гриби сушені, то 3 повних чайних ложки порошку) залити 150 мл горілки і настоявати 2 тижні, краще всього в холодильнику, в скляній тарі, періодично збовтуючи вміст. Приймають настоянку лисичок по 1 ч. л. перед сном. Приймають цей препарат впродовж місяця.

Використовують лисички і як природний антибіотик, що допомагає при багатьох запальних та інфекційних захворюваннях, при цьому м'яко стимулює захисні сили організму і підсилює їх

В Європі витяжкою з лисичок лікують хвороби печінки та гепатит С.

Протипоказань лисички не мають, хіба, що індивідуальна непереносимість, і не давати дітям до трьох років. Збирати необхідно їх в екологічно чистих регіонах.

Стелла ФОКШЕЙ,
заступник начальника наукового відділу
НПП «Гуцульщина»

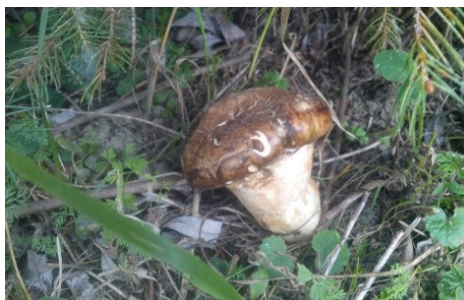

Cantharellus friesii дуже подібна до Лисички звичайної, відрізняється меншими

БАКТЕРИЦИДНІ ВЛАСТИВОСТІ ГРИБІВ

Трутовик зонтичний

Катателазма

Міцена

Трутовик справжній

В Україні популяризації набуває фунгітерапія (лікування грибами) як новий, аспект використання трофеїв «тихого» полювання. Населення активно споживає гриби в їжу, та використовує їх для лікування різних хвороб. Це зумовлено тим, що речовини природного походження не тільки ефективні, але й, зазвичай, не мають побічних ефектів на організм, як синтетичні. Важливо знати, що саме лежить в основі лікувального ефекту грибів. Досліджуючи бактерицидні властивості грибів, ми встановили їх ефект на різні види бактерій. Ці знання важливі для нас з огляду на можливість використання настоянок в якості антибактеріальних препаратів при реалізації програми «Збереження та відтворення рідкісних макроміцетів».

В результаті проведених досліджень було встановлено, що водні настоянки лисички звичайної та трутовика зонтичного володіють стійкими антимікробними властивостями, причому, їх спиртові настоянки не мають такого ефекту. Найвищі бактерицидні

властивості серед досліджуваних гумусових сапротрофів характерні для Міцени тонкошляпової, причому і водним, і спиртовим настоянкам цього гриба.

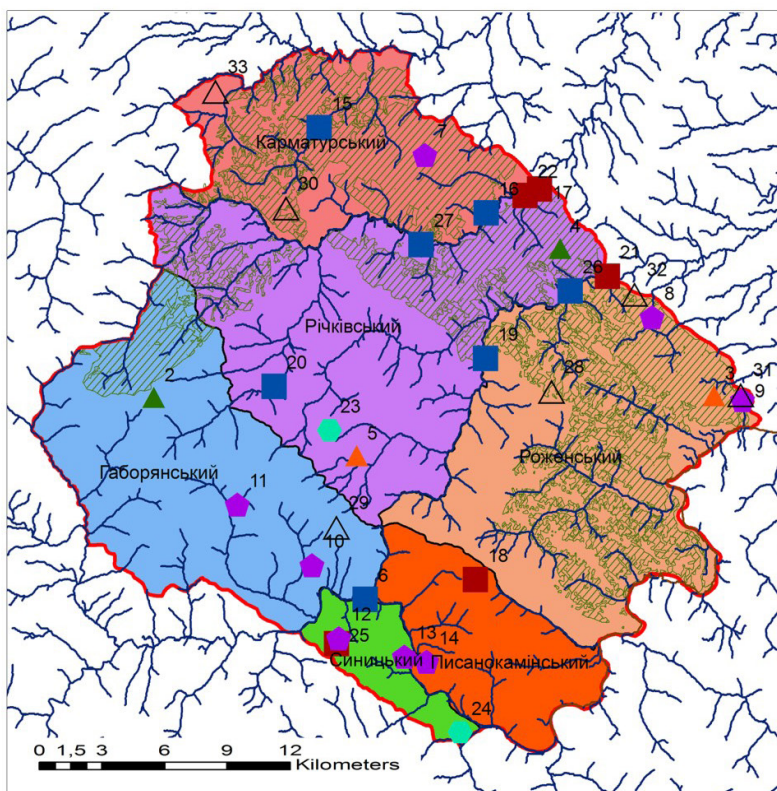
Дослідження властивостей водних і спиртових настоянок мікоризоутворюючих макроміцетів встановили, що найбільш активними у антимікробному відношенні були водні настоянки Боровика звичайного, Боровика королівського, Катателазми царської, Підберезника звичайного, Сироїжки рожевої. Таким чином, у плодкових тілах істівних мікоризоутворюючих грибів, добре

відомих пересічному жителю, є речовини, здатні пригнічувати ріст умовно патогенних мікроорганізмів. Досліджуючи бактерицидну активність водних та спиртових настоянок грибів-кислотрофів, слід відмітити, що для грибів з твердою консистенцією плодкових тіл бактерицидна активність незначно вища, ніж для тих, що мають м'ясисті плодкові тіла.

Серед досліджуваних кислотрофів найбільш перспективним з точки зору антибіотикотерапії виявився Трутовик сірчано-жовтий. Недаремно плодове тіла саме цього гриба застосовують для підвищення неспецифічної резистентності організму, як протипухлинний, радіопротекторний та протівірусний засіб.

Таким чином, гриби, що зростають на нашій території цінні не тільки з погляду їх харчових якостей, але й в якості об'єктів фунгітерапії.

Марія ПАСАЙЛЮК,
старший науковий співробітник
НПП «Гуцульщина, к.б.н.

- Умовні позначення**
- Ландшафти**
- Габорянський
 - Синицький
 - Писанокамінський
 - Карматурський
 - Роженський
 - Річківський
- Природно-заповідні об'єкти**
- НПП "Гуцульщина"
 - ландшафтні заказники
 - лісові заказники
 - заповідні урочища
 - геологічні пам'ятки природи
 - гідрологічні пам'ятки природи
 - ботанічні пам'ятки природи
 - пропонувані ПЗО
 - межа Покутських Карпат
 - річкова мережа

об'єктів природо-заповідного фонду Покутських Карпат.

Загальна площа природо-заповідного фонду території дослідження складає 201,9 км², що становить 30,3 % від площі Покутських Карпат (666 км²). Це високий відсоток заповідності порівняно, з середнім показником по Україні – 6,05 % та Івано-Франківській області. Найвищу, другу категорію заповідності на території Покутських Карпат має НПП «Гуцульщина» площею 194,5 км² (об'єкти першої категорії – заповідники відсутні).

Нами були розраховано ряд показників, які характеризують стан заповідності на досліджуваній території, зокрема: показник заповідності, показник заповідності другої категорії, показник щільності об'єктів ПЗФ, індекс розщепленості (інсуляризованості).

Природно-заповідні об'єкти (ПЗО) розміщені на території Покутських Карпат нерівномірно – найбільша їх кількість зосереджена в північно-східній та південно-західній частині. Серед ландшафтів найбільший відсоток заповідності відносно всієї досліджуваної території мають Роженський, Карматурський та Річківський ландшафти, оскільки в них значні площі займає Національний природний парк «Гуцульщина», решта ландшафтів мають заповідність менше 3%, що спричинено розміщенням дуже малих ПЗО на їх території.

Висновки. Територія Покутських Карпат досить багата у природо-охоронному плані. Станом на 2016 рік тут функціонує 27 об'єктів ПЗФ площею 201,9 км², їх щільність – 4 од./100 км², відсоток заповідності – 30,3 %, коефіцієнт інсуляризованості – 0,4. Природно-заповідні об'єкти по території розміщені нерівномірно. Найбільшу площу заповідні території займають в тих ландшафтах де розміщений НПП «Гуцульщина» (Роженський, Річківський, Карматурський). Найбільша кількість ПЗО (9) знаходиться в Річківському ландшафті. Рациональне використання об'єктів ПЗФ Покутських Карпат є важливою умовою збереження й відновлення біологічного і ландшафтного різноманіття, передумовою розвитку рекреації та туризму, має важливе значення для забезпечення належного екологічного стану регіону.

Зоряна ГОСТЮК,
молодший науковий співробітник
НПП «Гуцульщина»

В сучасних умовах інтенсивного господарського освоєння територій актуальним є питання збереження та охорони ландшафтних комплексів на всіх рівнях організації від локального до планетарного. З 2005 року реалізується Європейська ландшафтна конвенція, яка ратифікована 07.09.2005р. та набула чинності для України 01.07. 2006 року, головною метою якої є підтримка процесів охорони, регулювання та планування ландшафтів Європи.

На сучасному етапі науки природоохоронна галузь є пріоритетною і прогресуючою та покликана зберегти існуючі цінні території для прийдешніх поколінь. Основним призначенням природно-заповідного фонду є сприяння збереженню унікальних і типових природних ландшафтів, тваринного та рослинного біорізноманіття. Об'єкти природно-заповідного фонду виступають основним важелем у збереженні екологічної рівноваги та відновленні оптимального стану довкілля.

Покутські Карпати – знаходяться в південно-східній частині Українських Карпат а зокрема в Косівському та Верховинському районах Івано-Франківської області.

Згідно фізико-географічного районування Українських Карпат в Покутських Карпатах виділяють шість ландшафтів: середньогірні - Габорянський, Синицький, Писанокамінський та низькогірні - Карматурський, Річківський і Роженський.

На території Покутських Карпат зна-

Природно-заповідні об'єкти Покутських Карпат

Існуючі природно-заповідні об'єкти: 1 – НПП Гуцульщина; заказники: 2 – Грегів, 3 – Каменець, 4 – Каменистий, 5 – Терношора; заповідні урочища: 6 – Чорний Черемош, 7 – Лебедин, 8 – Хоминський, 9 – Каменець, 10 – Бережниця, 11 – Чорний потік, 12 – Варіччя, 13 – Липовий гай 1, 14 – Липовий гай 2; пам'ятки природи: 15 – Рушівський водоспад, 16 – Шешорський водоспад, 17 – Виступи вапняку, 18 – Писаний камінь, 19 – Яворівський гук, 20 – Шепітський гук, 21 – Косівський гук, 22 – Пістинський сланці, 23 – Камінець, 24 – Модрина, 25 – Скельний коридор Довбушанки, 26 – річка Рибниця, 27 – річка Пістинька; пропонувані заказники: 28 – Сокільський хребет, 29 – Ігреть; пам'ятки природи: 31 – Відлуння степу, 32 – Кринчиця, 33 – Текучанські соляні джерела.

ходить 27 територій та об'єктів природо-заповідного фонду (ПЗФ). Згідно з природоохоронним законодавством на території України існує 11 категорій територій та об'єктів ПЗФ, з них 6 представлених на території дослідження: 1 національний природний парк, 5 заказників, 13 пам'яток природи, 8 заповідних урочищ.

На основі аналізу літературних джерел та власних досліджень нами була створена карта, яка відображає просторове розміщення

Кількісна оцінка природно-заповідних об'єктів Покутських Карпат

Назва регіону	Площа км ²	Загальна площа ПЗФ км ²	ПЗО <50		ПЗО >50		Загальна к-ть	Індекс інсуляризованості ПЗО
			од.	га	од.	га		
Покутські Карпати	666	201,9	19	101,4	2	20194,9	24	0,4

1-7 липня, в рамках проекту «Місцеві ініціативи для сталості України LINK» організований Регіональним Екологічним Центром (РЕЦ) та українським партнером «Екоклуб Рівне» за фінансової підтримки Міністерства Клімату та Довкілля Норвегії, відбувся Енергетичний майстер-клас.

Майстер-клас проходив в наметовому містечку посеред діброви на березі річки Південний Буг в НПП «Бузький Гард».

Даний майстер-клас - це чудова можливість учасникам засвоїти багато корисної інформації про:

- альтернативні джерела енергії;
- впровадження їх;
- енергосистему в Україні (атомна енергетика, газовий сектор, електричний сектор, тарифи та субсидії та ін.);
- стратегію низьковуглецевого розвитку України;
- роль громадянського суспільства

при переході до низьковуглецевої економіки. Також були представлені вже існуючі рішення у громадах LINK ВДЕ (відновлювані джерела енергії).

На Енергетичному майстер-класі були представлені не тільки теоретичні знання по ВДЕ, а й практичні, де на різних заняттях можна було спостерігати і безпосередньо самому взяти участь у виготовленні сонячних водонагрівачів, паливних брикетів з органічних відходів, листівки з квітковим

насином. Вся електроенергія табору була отримана з допомогою сонячних панелей.

В останній день менеджер РЕЦ Цвіталіна Філіпова розповіла про умови подання проектів на отримання грантів, які надаються у рамках проекту «Місцеві ініціативи для сталості України (LINK)», що спрямований на втілення пріоритетних завдань у сфері енергетичної та екологічної безпеки на місцевому рівні. Відповідні гранти мають на меті розширити співпрацю між регіональними та місцевими органами влади у сфері енергетики, енергозбереження і енергоефективності, відновлювальних джерел енергії та сталого розвитку, змінити ставлення до вже існуючої енергосистеми та звернути увагу на альтернативні джерела енергії.

Зоряна ГОСТЮКА,
учасник енергетичного майстер-класу, молодший науковий співробітник НПП «Гуцульщина»

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ В РАХОВІ

2-4 вересня в м. Рахові відбувся XXIII Міжнародний гуцульський фестиваль в рамках якого проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Екологічні, соціально-економічні та історико-культурні аспекти розвитку прикордонних територій Мараморощини». Конференцію організовано науковцями Карпатського біосферного заповідника на чолі з заступником директора, професором, доктором біологічних наук Ф.Д.Гамором.

В науково-практичній конференції взяли участь науковці з 12 університетів та інститутів України, 4 Національних природних парків і біосферного заповідника, а також з університету Матея Бела (Словаччина), інституту лісових досліджень і менеджменту Румунії, природного парку «Гори Мараморощини» (Румунія), Національного парку «Дуна-Іполі» (Угорщина) та технічного ліцею Румунії. Науковці НПП «Гуцульщина», а саме: к.б.н. Стефурак Ю.П. (зам. ди-

ректора з наукової роботи), к.б.н. Держипільський Л.М. (начальник наукового відділу), к. с/г. н. Лосюк В.П. (науковий співробітник), Фокшей С.І. (зам. начальника наукового відділу) також взяли участь в роботі конференції.

В доповідях порушено низку важливих проблем сьогодення Карпат не тільки України, але й Румунії, Словаччини, Угорщини. В підсумку прийнята резолюція конференції.

Під час конференції відбулася демонстрація дуже цікавих історичних фільмів: «Перші фестивалі на Гуцульщині» та «Подорож автомобілем Гуцульщиною» (1935р.).

По закінченню конференції для її учасників виступив народний оркестр гуцульських інструментів Рахівського районного будинку культури.

Стелла ФОКШЕЙ,
учасник конференції, заступник начальника наукового відділу НПП «Гуцульщина»

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

7-го жовтня 2016 року в актовій залі Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти державного екологічного університету відбулися

консультації щодо проекту Стратегії сталого розвитку України (ССРУ) на період до 2030 року за підтримки Програми розвитку ООН в Україні.

Засідання було розпочато презентацією проекту стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Зі структурою, основними пріоритетами та завданнями цієї Стратегії ознайомили слухачів керівник групи експертів з розроблення ССРУ, доктор географічних наук, академік НАН України, директор Інституту географії НАН України Леонід Руденко.

Про глобальні цілі сталого розвитку та їх впровадження у ССРУ на період до 2030 року розповів експерт з інституціалізації положень ССРУ, кандидат філософських наук

Геннадій Марушевський. Про наявні проблеми, перспективи прийняття та впровадження ССРУ на період до 2030 року інформувала координатор консультативного процесу з розроблення ССРУ, голова Всеукраїнської екологічної ліги, голова Національної екологічної ради Тетяна Тимочко.

Після доповідей відбулася робота з обговорення проекту ССРУ в групах за такими напрямками: економічне зростання, соціальна справедливість, збереження довкілля, публічне управління збалансованим розвитком. Засідання завершилося презентацією результатів обговорення в групах, загальною дискусією щодо перспектив провадження ССРУ на період до 2030 року та підведенням підсумків по темі консультації.

Богдана ІВАНЧУК,
фахівець 1-ї категорії відділу екологічної освіти НПП «Гуцульщина», учасник консультації.

6 вересня працівники НПП «Гуцульщина» провели екскурсію-факультатив для членів клубу «Дитячий бібліовояж», в рамках якої учасники відвідали сірководневе джерело на річці Волійця.

Маршрут проходить через присілок Волійця. За переказами старожилів, назва присілку пов'язана з тим, що за часів Австро-Угорщини у цій місцевості випасали волів. Відповідну назву отримала і

одноименна річка, що протікає територією парку та на якій розташоване цілюще джерело.

На маршруті діти мали можливість побувати біля Церкви Різдва Пресвятої Діви Марії.

Олеся ШЕВЧИК,
провідний фахівець відділу
екологічної освіти
НПП «Гуцульщина»

«НЕЗАЛЕЖНА ТА ЄДИНА, БУДЬ НАВІКИ, УКРАЇНО!»

4 жовтня сектор у справах молоді та спорту Косівської районної державної адміністрації, Національний природний парк «Гуцульщина» та відділ освіти Косівської районної державної адміністрації організували та провели XVI районний молодіжний екологічний фестиваль «Гірська веселка». Цього року тематика фестива-

лю була присвячена відзначенню 25-річчя Незалежності України та 160-річчю від дня народження Івана Франка.

Із вітальними словами до учасників святкового дійства звернулись: заступник голови Косівської РР В.Петричук, начальник відділу освіти Косівської РДА В.Козьменчук та начальник наукового відділу НПП «Гуцульщина» Л.Держипільський.

Цьогоріч фестиваль відбувся в таких номінаціях: виставка-конкурс «Чом, чом Земле моя, чарує так краса твоя...», благодійна виставка-ярмарка художніх творчих робіт «Діти – воїнам АТО», екологічний фотоконкурс «Сяє сонце, наче ватра, полонина в цвіті, не знайти краси такої у цілому світі!», конкурс малюнка на асфальті «Незалежна і єдина будь на віки, Україно» та конкурс-виставка домашніх тварин.

Проведення фестивалю сприяє формуванню екологічної культури молоді, підвищенню рівня зацікавленості до вив-

чення природничих дисциплін, залученню молоді району до активної природоохоронної роботи та активізації молодіжного екологічного руху в районі.

Організатори широко вдячні за участь. Учасники гідно представили свої навчальні заклади та проявили любов і небайдужість до рідної землі.

Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник відділу екологічної освіти
НПП «Гуцульщина», член журі.

ПРИРОДОАСОРТИ

Вже декілька років поспіль екоосвітня НПП «Гуцульщина» долучаються до тижня початкової освіти в загальнонавчальних закладах району.

З учнями 3 класу Косівського НВК

Учні розділилися на команди. Вже першим їхнім проявом любові до природи були придумані ними назви команд: «Дослідники природи», «Захисники природи» та «Знавці природи».

«Загальноосвітня школа І ст. гімназія-інтернат» було проведено квест на тему: «Природоасорти». Метою проведення цього заходу було ознайомлення дітей з різноманітним природи в цікавій ігровій формі, формування в учнів початкових класів екологічної свідомості та культури, виховання активної позиції щодо охорони та відновлення навколишнього середовища.

Першим конкурсним завданням було прослухати спів птахів і правильно визначити, якій пташці він належить. Далі учасники демонстрували свої знання про фауну, визначаючи сліди тварин, а третім завданням було визначити вид дерева за листком та плодом і впізнати гриби, які часто трапляються на Косівщині. Потім для учасників та вболівальників було проведено екологічну вікторину, де діти показали неабиякі знання про природу рідного краю.

Заохочувальними призами для дітей стали альбом-розмальовки «Червонокнижні рослини Косівщини», а переможців було нагороджено енциклопедією про тварин. Захід був насичений позитивними емоціями. На обличчях дітей були радісні посмішки та чудовий бадьорий настрій.

Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник відділу екологічної освіти
НПП «Гуцульщина»

ВІЗИТИ ЕКООСВІТЯН ДО ГІМНАЗИСТІВ ТА ДОШКІЛЬНЯТ

Почався новий навчальний рік, а з ним і барвиста осінь. Надворі вже сонечко менше обігріває землю, стає холодніше на вулиці. Всі ці зміни в природі свідчать про те, що скоро наступить зима і потрібно як слід до неї підготуватися. Люди роблять це традиційно, запасаючи комірчини консерваціями та овочами. Природа теж в свій спосіб це робить. Милує всіх численними відтінками кольорів жовтого, червоного та коричневого.

Працівники відділу екологічної освіти Національного природного парку не залишилися пасивними спостерігачами цих змін в природі, а поспішили до дошкільнят старшої групи Косівської школи-садка I-го ступеня. Екологічний лекторій було проведено у формі діалогу-гри. Дітки з захопленням слухали цікавинки, розглядали слайди презентації, проявляли інтерес і черпали знання про зміни в природі з настанням осені. На завершення, працівники парку виконали з малюками аплікації з листків у формі їжачка та подарували їм розмальовки з червонокнижними тваринами Косівщини.

Ця «кольорова» пора року відома ще і тим, що в осінній період люди масово на своїх прибудинкових ділянках спалюють опале листя, наносючи шкоду довкіллю та також здоров'ю людини. Дим, що утворюється в процесі згоряння, негативно впливає в першу чергу на дихальні шляхи. Може викликати алергічні реакції, бо в своєму складі дим містить токсичні речовини. На противагу існує беззаперечна користь від опалого листя. З нього можна, згрібаючи на купу і накопичуючи в збиті з дощок ящики чи ями, робити листовий перегній. Потім цей

компост можна використовувати для удобрення ґрунту під плодовими деревами і кущами, городніми культурами.

Саме про користь та шкоду від опалого листя, а також про осінні зміни в природі прийшли розповісти фахівці відділу екологічної освіти школярам 1-4-х класів Косівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа першого ступеня-гімназія-інтернат». Вони представили дітям презентації, супроводжуючи їх тематичним текстом. Учні активно відповідали на поставлені запитання по темі екологічного уроку, що свідчило про їхню певну обізнаність. З школярами 2-го та 3-го класів було виконано аплікації з листків у формі білочки. Всі учасники екоосвітнього візиту подякували фахівцям Національного природного парку «Гуцульщина» за проведений екологічний лекторій і обіцяли розповісти вдома своїм батькам про шкоду від спалювання листя.

Богдана ІВАНЧУК,
фахівець 1-ї категорії
відділу екологічної освіти
НПП «Гуцульщина»

**ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ
ЮНИХ СЛІДОПИТІВ**

В наш час, ресурси нашої планети досягають межі своєї вичерпності. Квапливо постає гостре питання альтернативних джерел електроенергії.

Всі відчувають наслідки глобального потепління вже сьогодні: теплі зими без снігу, надто спекотне літо. Промисловість не стихає свого ходу. Про це в контексті презентації «ґрунт. Вода. Повітря» працівники відділу екологічної освіти Національного природного парку «Гуцульщина» розповіли учням Косівщини. Вони навідалися до школярів 2-4 класів Косівського НВК «Загальноосвітня школа першого ступеня – гімназія-інтернат», учнів 2-го класу Косівського НВК «Загальноосвітній навчальний заклад I ступеня ДНЗ» та учнів 2-4 класів Споднянського НВК «Загальноосвітній

навчальний заклад I ступеня – ДНЗ» Косівської районної ради. Урок проходив у вигляді діалогу. По кожному з трьох питань теми учні розгадували загадки, а отримані знання підсумовувались цікавою вікториною.

Було проведено наглядні досліди з водою та повітрям. Дітки активно розглядали бульбашки у воді, дмухаючи через пластмасові соломинки у стаканчики з водою, з'ясували легкість повітря в порівнянні з водою; наввипередки надували повітряні кульки тощо. Всіх найбільше вразив експеримент про дослідження однієї з властивостей повітря: розширення при нагріванні і стискання при охолодженні. А саме, одягнена на отвір скляної банки гумова рукавичка, при нагріванні банки окропом, піднімала свої пальчики. Пізніше, охолоджуючись, повітря в банці стискалось і гумова рукавичка опускалась до низу.

Учні також проявляли свої знання, їм відомо про фільтри, які повинні бути встановлені на димовивідних трубах промислових підприємств, а також про ВЕС (вітрові електростанції). Зі свого боку, працівники відділу екологічної освіти НПП «Гуцульщина» сприятимуть збільшенню числа екологічно свідомих дітей, в чиїх, наразі маленьких, ручках наше спільне майбутнє.

На завершення, екоосвітняники парку подарували дітям розмальовки «Червонокнижні рослини та тварини Косівщини», екологічні календарі та інформаційні плакати для учнівських кабінетів.

Богдана ІВАНЧУК,
фахівець 1-ї категорії відділу екоосвіти
НПП «Гуцульщина»

В Міністерстві екології та природних ресурсів України 28.07.2016 року відбулася нарада з питань удосконалення рекреаційної діяльності в установах природно-заповідного фонду. Директор Департаменту заповідної справи Мінприроди України І. Б. Іваненко, закликав всіх присутніх розвивати рекреаційний потенціал територій та об'єктів ПЗФ; створювати сприятливі умови для туристів; удосконалювати рекреаційну діяльність; створювати інформаційно-туристичні та екологічні центри; співпрацювати з туристичними фірмами та органами місцевого самоврядування щодо розвитку туризму, тощо.

С.Б.Підмогильний (Українська Асоціація активного та екологічного туризму), дуже вдало і зрозуміло висвітлив всі проблеми, з якими доведеться зіткнутися, виконуючи вище згадані пункти, і підказав деякі шляхи їх вирішення. Дав декілька порад удосконалення рекреаційної діяльності, а саме: відповідально ставитись до вибору персоналу – посади мають займати спеціалізовані (ліцензовані) гіді та екскурсоводи; створю-

вати відповідні умови для комфортабельного перебування на території (облаштування паркінгів, наметових містечок/кемпінгів, оренда туристичного спорядження, тощо); влаштовувати масові заходи, тематичні свята та фестивалі; співпрацювати з спільнотами за інтересами/клубами та органами місцевого самоврядування; брати до уваги моделі розвитку закордонних парків. Також виступаючий вказав необхідні елементи розвитку: інформація про дестинацію; розвинена інфраструктура, сервіс на місці; створення інформаційно-туристичних центрів; маркетинговий комплекс; територіальна взаємодія (заключення договорів); ведення статистики; ефективне управління.

Представник Інституту зоології ім. Шмальгаузена НАН України вказав на вагому причину, що негативно вплинула на удосконалення рекреаційної діяльності. Це негативний антропогенний вплив на рекреаційні об'єкти, який може привести нас до так званої «туристичної ерозії» і це буде нашою «точкою неповернення». Він наголосив, що НПП – це не бізнес-структура – це перш за все охо-

рона всього біорозмаїття, яке включає територія НПП, необхідно визначити гранично допустимі навантаження на природні ресурси. Відсутність методики визначення прийняттого рівня рекреаційного впливу на природні туристичні комплекси виявилась ще однією перепорою для виконання мети нашої зустрічі.

Під час обговорення, по закінченню другої сесії, представники парків виявили і третю перешкоду – це відсутність механізму створення трьохсторонніх договорів про співпрацю. На що представники Департаменту пообіцяли створити робочу групу, яка займатиметься вирішенням цих питань.

Уляна ТРЕТЯК,
провідний фахівець РЕПЦ «Маєток
Святого Миколая»
НПП «Гуцульщина», учасник зустрічі

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ТУРИЗМУ

27 вересня на базі НПП «Гуцульщина» відбулося свято до «Дня Всесвітнього туризму», організатором якого був відділ рекреації та благоустрою. Мета свята: ознайомлення учнівської молоді із туристично-рекреаційними об'єктами Парку та розширення знання школярів про рідний край, удосконалення навичок та вміння роботи з джерелами географічної інформації, розвиток пізнавальної активності та інтересу до туризму.

Було продемонстровано ролик «Хто на Косів?» знятий учнем 11 кл. Косівського Н В К «Гімназії – інтернату» І с т . Варцаб'юком Андрієм та представлено презентацію «Рекреаційними об'єктами НПП «Гуцульщина». Учні Косівського

НВК «Гімназії-інтернату», Старокосівської та Вербовецької ЗОШ, Смеднянської санаторної школи, Пістинської ЗОШ взяли участь у туристично-краєзнавчій вікторині:

ШАНУЙМО НАШІ ТРАДИЦІЇ! «СОЛОМ'ЯНИЙ ПАВУК»

В давнину традиційні ритуальні прикраси оселі в Україні на різдвяні й новорічні свята виготовляли з соломи. У наших предків вони були ще й символом хліборобства. Солома, солом'яні вироби - це як вінець хліборобської праці. Найдревніше солом'яне творіння, символ Всесвіту та гармонії Світу, Різдвяна прикраса, оберіг всієї родини протягом року - «Різдвяний павук». «Павук» починається не з соломи, нитки і голки, він починається з поля, з сівби. Слов'яни-язичники вважали, що павуки «заснували світ».

Для виготовлення «павуків» потрібні соломинки необхідного розміру. Через них пронизували ниточку, щоб скріплювала їх. Таким чином виходили кубики, ромби та квадратики. З них, власне, й формували різноманітні фігурки й підвішували їх до стелі. Вони нагадували стилізованих павуків. Від найменшого подиху повітря павучки починали рухатися, створюючи враження живої істоти. «Павуків» підвішували в хаті до центрального сволака на довгій волосині з конячого хвоста. Завдяки кругообігу повітря - через вхідні двері та з палючої печі - великий «павук» разом з прикріпленими до нього

близнюками повертався в різні боки. Деколи під «павуком» ставили свічку. Тоді при нагріванні він починав крутитися, і на стінах відбивалися тіні. Люди вірили, що це тіні

«Коротко про туризм», де продемонстрували непогані знання.

Спільно з гуртком «Гірська школа» Центру дитячої творчості керівник Руслан Соліджук, було організовано туристичні змагання. Школярі вдосконалювали вміння користуватися туристичним спорядженням, в'язання туристичних вузлів, орієнтуватися за компасом. Спільно з відділом екологічної освіти було проведено конкурси «Флора» та «Фауна».

Захід відвідав кореспондент газети «Гуцульський край» Ігор Сусак.

Олена ВАРЦАБ'ЮК,
провідний фахівець відділу
рекреації та благоустрою
НПП «Гуцульщина»

душ померлих предків, що завітали на свята. Уважно слідкували, в який бік буде обертатися «павук», в цьому вбачали магічне значення. Якщо вліво - чекай на голодний рік, вправо - магіме родина добрий урожай. Вважалося поганою прикметою коли «павук» стояв на місці.

Традиція виготовлення збережена в Західній Україні. Зазвичай виготовляли таку прикрасу дівчата. На Різдвяні свята хлопці, які ходили колядувати, обов'язково звертали увагу на «павук», якщо «павук» великий і гарно прикрашений вважалося, що дівчина, яка його виготовляла буде гарною газдинею.

Дехто стверджує, що можна не викидати «Павука» з дому після завершення зимових свят, а залишати висіти до наступного Різдва, а дехто каже, що мають висіти в хаті тільки впродовж усіх свят — від Різдва до Водохреща. Проте, спалювали «павуків» лише після того, як виготовлять нових.

Уляна ТРЕТЯК,
провідний спеціаліст відділу
РЕПЦ «Маєток Святого Миколая»
НПП «Гуцульщина»

10 РОКІВ НАПОЛЕГЛИВОЇ ПРАЦІ ТА ТИСЯЧІ ДИТЯЧИХ ПОСМІШОК

Як все починалось...

Проект «Туристично-мистецький комплекс «Маєток Святого Миколая» НПП «Гуцульщина» реалізує з 2003 року. Ідею ініціаторів підтримало чимало небайдужих. Завдяки співпраці з Косівським інститутом прикладного і декоративного мистецтва, Національною спілкою майстрів народного мистецтва України, Косівським районним Центром дитячої творчості, деканатами УАПЦ, УПЦ КП, УГКЦ та ін. проект було втілено в життя.

Засновники вірили, що проект сприятиме рекреаційному освоєнню території Парку, формуванню у дітей та молоді високих моральних і естетичних цінностей, як основи здорової особистості, стійких потреб в отриманні знань, прояві добра, милосердя, справедливості, виховання любові до національної культури, бажанню збереження і примноження природної та культурно-історичної спадщини.

За наказом директора НПП «Гуцульщина» № 95 від 17 грудня 2003 року в структурі Парку створений виробничий рекреаційний підрозділ «Туристично-мистецький комплекс «Маєток Святого Миколая», затверджено Положення і склад Ради.

Кабінет Міністрів України (Постанова № 768 від 23 травня 2007 року) затвердив Державну програму збереження, відродження і розвитку народних художніх промислів на період до 2010 року, в якій п. 17 передбачено створення туристично-мистецького комплексу «Маєток Святого Миколая» на території Національного природного парку «Гуцульщина».

На території НПП «Гуцульщина» 19 грудня 2004 року, за участю голови держтурадміністрації України Валерія Цибуха, було урочисто закладено символічний камінь туристично-мистецького комплексу «Маєток Святого Миколая».

Проект схвалено учасниками міжнародної конференції «Національні традиції та сучасність», яка відбулась 18-19 грудня 2004 року в НПП «Гуцульщина» за участю науковців, майстрів народних художніх промислів, спеціалістів з туризму, освіти, духовенства, а також зарубіжних гостей.

Проект підтриманий Івано-Франківською ОДА, Державною туристичною адміністрацією України, а в 2006 році – Президентом України (Указ №481 від 06.06.06р.).

23 травня 2006 р. вийшла Постанова Кабінету Міністрів України №768, п.17 якої передбачено створення Туристично-мистецького комплексу «Маєток Святого Миколая» на території Національного природного парку

«Гуцульщина»

Сьогодні...

«Маєток Святого Миколая – це справжня жива казка для дітей та дорослих, у найчарівнішому куточку нашої України, в краї струнких смерек та прозорих річок, в краї, де оживають та збуваються всі дитячі мрії.» Так сьогодні про маєток пишуть десятки українських видань, а численні туристичні фірми запрошують туристів у захоплюючі зимові тури «Аудієнція з Миколаєм».

На сьогодні «Маєток Святого Миколая» став однією з основних туристичних візитівок Івано-Франківщини. Щорічно Маєток відвідує близько 20 тисяч відвідувачів. Більш як 10% гостей це категорія «особливих» відвідувачів: дітей та родин, чії рідні брали чи беруть участь в антитерористичній операції на сході України, дітей переселенців зі сходу України, учасників різноманітних реабілітаційних таборів, дітей з обмеженими фізичними можливостями тощо. Ці діти потребують особливої нашої уваги та підтримки.

До нині працівники парку не змінили головної концепції Проекту - виховання нової генерації на ідеалах добра і справедливості, вивчення і популяризації культурної спадщини. Нашою метою є сприяння збереженню традицій та національної спадщини через активне залучення дітей та молоді до ознайомлення з добримі справами Святого Миколая.

Впродовж року в Маєтку проводиться різноманітні заходи: майстер-класи, квести, естафети, спортивні змагання, лекції-бесіди на природоохоронну та екологічні тематики.

Жодне свято в нашому районі не святкується з таким розмахом, як фестиваль «Новорічно-різдвяної іграшки», що проходить 19 грудня в «Маєтку Святого Миколая». Кожного року на святкування з'їжджається тисячі гостей з усієї України.

Пройшовши цей шлях, можем гордо стверджувати, що туристично-мистецький комплекс «Маєток Святого Миколая» є загальнодержавним проектом. Це саме той випадок, коли гасло «Все найкраще – дітям» наповнюється правдивим змістом. А наше завдання на перспективу - спільно з владою району, громадою с. Пістинь, культурно-освітніми установами, громадськими організаціями, з залученням державних коштів, а також бізнесових структур та інвесторів втілювати все це в життя.

Віталій ХОДАН,
заступник начальника відділу
рекреації та благоустрою
НПП «Гуцульщина»

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 року №756 було затверджено нову редакцію «Санітарних правил в лісах України». Ці правила були розроблені за ініціативою Міністра екології та природних ресурсів України О.Семерака, також у їх розробці прийняли активну участь представники екологічних та громадських організацій. В нові Санітарні правила внесені суттєві зміни, які забороняють або доволі сильно обмежують санітарні рубки у різних категоріях об'єктів природно-заповідного фонду, а саме:

рубки в лісах усіх категорій власники лісів інформують про це обласну держадміністрацію, орган місцевого самоврядування, на території якого зростають насадження, що потребують суцільної санітарної рубки, та забезпечують інформування громадськості шляхом оприлюднення на своїх веб-сайтах таких пропозицій.

8. Обсяги ліквідної деревини, яка заготовляється під час проведення суцільних санітарних

1. Забороняється проводити санітарні рубки лісу в період масового розмноження диких тварин з 01 квітня по 15 червня.

2. У заповідних зонах біосферних заповідників, національних природних і регіональних ландшафтних парків, на території природних заповідників, пам'яток природи, заповідних урочищ забороняється проведення суцільних санітарних рубок, вирубвання дуплястих, сухостійних, фаутих дерев та ліквідація захаращеності.

3. У зонах регульованої і стаціонарної рекреації національних природних парків, буферних зонах біосферних заповідників, загальнозоологічних, ботанічних, лісових, орнітологічних та ландшафтних заказниках забороняється проведення суцільних санітарних рубок.

4. Забороняється здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів навколо місць гніздування хижих птахів, занесених до Червоної книги України (радіусом 500 метрів), та чорного лелеки (радіусом

1000 метрів), токовищ глухарів, тетеруків (радіусом 300 метрів).

5. Суцільні санітарні рубки проводяться шляхом вирубання сухостійних, відмираючих і дуже ослаблених дерев, пошкоджених пожежами, шкідниками, хворобами лісу і внаслідок аварій та стихійного лиха, лише у деревостанах, в яких проведена вибірково санітарних рубок призведе до зменшення повноти насаджень нижче 0,1.

6. Відбір дерев для санітарних рубок у межах природно-заповідного фонду проводиться за участю головного природознавця, а на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, для яких не створюються спеціальні адміністрації, - за участю посадової особи, відповідальної за охорону навколишнього природного середовища, підприємства, установи та організації, у віданні яких перебувають такі території та об'єкти.

7. З моменту надання пропозицій щодо проведення суцільної санітарної

рубок у пристиглих, стиглих та перестійних насадженнях у категоріях лісів, де дозволено проведення рубок головного користування, зараховуються до обсягів використання розрахункової лісосіки та обсягів фактично заготовленої в порядку рубок головного користування деревини.

9. Для проведення суцільних рубок на територіях природно-заповідного фонду повинно бути рішення науково-технічної ради установи природно-заповідного фонду про доцільність здійснення таких заходів.

10. Для обстеження насаджень призначених для санітарних рубок у межах природно-заповідного фонду до складу комісії включається представник обласної держадміністрації з питань охорони навколишнього природного середовища.

Андрій МАТІЙЧУК,
заступник начальника відділу
ДО ПЗФ НПП «Гуцульщина»

ЗБЕРЕЖЕМО ЛІСОВУ КРАСУНЮ!

рону хвойних молодняків від незаконних рубок в передноворічний період 2017 року». У відповідності до цього наказу працівники служби державної охорони проводять роз'яснювальну роботу серед населення, патрулюють спільно з працівниками правоохоронних органів лісові масиви, проводять рейди в місцях торгівлі хвойними деревами, перевіряють наявність дозвільних документів.

Щоб не допустити напередодні Нового року та Різдва Христового порушень природоохоронного законодавства (запобігання, виявлення та припинення незаконних рубок), працівники служби державної охорони проводять рейди та організована посилена охорона лісових насаджень, згідно складених і затверджених графіків, в Старокутському, Косівському і Шешорському ПНДВ. Тому, хто вирішив все ж заготовити новорічну ялинку самостійно, не маючи на те дозволу, слід все таки спочатку добре подумати, адже порушникові, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №541 «Про затвердження такс для обчислення розміру

шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд» належить відшкодувати: за одне зрубане дерево при діаметрі пня до 10 см - 328 грн; при діаметрі пня 10.1-14 см - 572 грн. з конфіскацією зрубаного дерева. Окрім цього, адміністративним кодексом України за незаконну рубку новорічних ялинок передбачено адміністративний штраф у розмірі від 153 грн до 408 грн, а в разі нанесення істотної шкоди навколишньому середовищу наступає кримінальна відповідальність.

Всі ми несемо спільну відповідальність за збереження довкілля для майбутніх поколінь. Тож кожному з нас слід задуматись: зекономити кілька гривень і купити незаконно зрубане деревце, чи придбати ялинку на кілька гривень дорожчу, але вирощену, спеціально для реалізації в новорічно-різдвяний період (плантації новорічних ялинок, розсадники та ін.). Законно зрубана ялінка обов'язково повинна мати маркування пластиковою биркою чи стрічкою зі штрих-кодом.

НПП «Гуцульщина» звертається до всіх громадян з проханням відповідально ставитися щодо збереження природи для майбутніх поколінь.

Василь ЯКИМИШИН,
провідний інженер відділу
ДО ПЗФ НПП «Гуцульщина»

З давніх давен прийнято на Різдво прикрашати свої будинки різдвяними деревцями. Однак, з року в рік знаходяться люди, які в порушення закону вирубують дерева хвойних порід, намагаючись заощадити або заробити.

З метою припинення незаконних рубок хвойних молодняків на території парку на виконання розпорядження Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 21.11.2016 року №784 та розпорядження Косівської районної державної адміністрації від 12.12.2016 року №443, НПП «Гуцульщина» був виданий наказ «Про охо-

З 31 липня по 5 серпня на Косівщині перебувала народна артистка України, відома громадська діячка, Руслана Лижичко. Косівщина була одним із етапів комплексної експедиції з вивчення стану збереження лісових формацій та порушень природноохоронного законодавства в Національних природних парках Карпатського регіону. Експедиція здійснювалася спільно із активістами Українського товариства охорони птахів (керівником природоохоронного відділу Ольгою Яременко та ін.). Спершу гості зустрілися із керівництвом та колективом НПП «Гуцульщина», обговорили проблеми, з якими стикається установа. Відтак відвідали музейні кімнати і лабораторно-просвітницький центр, в якому співробітники наукового відділу репрезентували роботу лабораторій мікології та екологічного моніторингу і розповіли про

досягнення в збереженні та відтворенні природних екосистем з часу створення Парку.

Впродовж декількох днів були обстежені проблемні ділянки на невилученій території, де знищуються цінні лісові формації, які

включені до Смарагдової мережі. Побачене викликало біль та тривогу за карпатськими лісами особливо на природноохоронних територіях та поза ними.

Відтак відбулося обговорення побаченого, вироблення пропозицій щодо охорони і збереження природи Карпат, з якими Руслана Лижичко звернулася до відповідних органів влади та ознайомила громадськість через ЗМІ.

Окрім цього учасники експедиції знайомилися з багатою історико-культурною спадщиною Гуцульщини. Зокрема відвідали залишки прадавніх скельних сакральних комплексів: астрономічну обсерваторію на Лисині Космацькій, Терношорську Ладу, Печеру Довбуша в Шешорах та ін.

МАНДРІВНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО DOCUDAYS НА КОСІВЩИНІ

30 листопада у Національному природному парку «Гуцульщина» презентовано документальну стрічку в рамках Міжнародного мандрівного фестивалю документального кіно.

Подією цьогорічного Docudays UA безперечно є «Жива Ватра» Остапа Костюка. Цей фільм мандрував Тернопіллям, а до «Серця Гуцульщини», до Верховинського та Косівського районів, туди де тривали зйомки, його привіз громадський діяч, відомий еколог, керівник ЕГО «Зелений Світ» Олександр Степаненко.

Це мистецький документальний фільм про життя вівчарів українських Карпат і долю традиційного ремесла на фоні сучасних змін. Про щоденну працю без вихідних і права на слабкість. Про гармонійний світ, який ми втрачаємо, прагнучи комфорту, і дитинство, яке ми залишаємо, начебивши на себе ролі дорослих.

Урочиста зустріч в НПП «Гуцульщина» присвячена шануванню важкої праці полонинників, збереженню одного із найдавніших і основних ремесел гуцулів – полонинського господарства. Згадали видатних полонинських депутатів Василя Кравчука (п. Росохата), Миколу Линдюка (п. Пожеретул), Степана Губчука (п. Прелучни)

та інших. Учасники також вшанували пам'ять про депутата (завідуючого) полонини Радул в Івано-Франківській області, жителя села Бабин Василя Тонюка та засновника проекту нетрадиційної медицини «овіс терапія», жителя села Космач Романа Бойчука.

Фестиваль створений Українською Гельсінською спілкою з прав людини 13 років тому. Сьогодні він – найбільший в Україні фестиваль документального кіно, і єдиний наразі фестиваль фільмів про права людини. Docudays UA проходить щороку впродовж останнього тижня березня у Києві, а згодом презентує свої окремі фільми в регіонах – під час Мандрівного фестивалю.

Місія фестивалю – популяризація мистецтва гуманістичного документального кіно, виховання поваги до людської гідності, прав людини, сприяння діалогу та порозумінню між людьми тощо.

Змістовним гаслом Docudays UA -2016 є «Подолання ілюзій». Адже багатьом з нас здавалося, що після вигнання злочинної влади у 2014 році наша країна відразу стане процвітаючою. Як бачимо, це було ілюзією. І не лише збройна агресія на Донбасі є перешкодою на нашому шляху до співтовариства вільних країн Європи. Розуміємо, що успішну та конкурентоспроможну Україну можуть

збудувати лише освічені та відповідальні громадяни власною щоденною працею.

Цього року у власному багажі мандрівний фестиваль має більше 20 документальних стрічок українських та іноземних авторів, у тому числі ті, що отримали відзнаки на Docudays UA та інших міжнародних фестивалях документального кіно. Серед них: «Звіт мене Маріанною» польської авторки Кароліни Белявської, «Девід і я» канадських режисерів Рея Клонскі та Марка Леймі, «Аліса в Країні війни» Аліси Коваленко.

На шляху мандрів Гуцульщиною, окрім НПП «Гуцульщина», фільм показано на засіданні клубу інтелігенції ім. Ігоря Пелипейка в приміщенні Косівської центральної районної бібліотеки, також відбудеться кілька спеціальних показів цієї стрічки у НПП «Верховинський», селах Криворівня, Дзимброня, Ясенів.

Юрій СТЕФУРАК,
в.о. директора НПП «Гуцульщина»,
голова Косівського товариства
Гуцульщина

Засновник і видавець НПП «Гуцульщина»
Свідоцтво про державну реєстрацію
ІФ №512 від 12.03.2004 року
Наша адреса:
вул. Дружби, 84 м. Косів
Івано-Франківська область;
тел./факс (03478) 2-37-09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року
Видруковано в
НПП «Гуцульщина»
Шеф-редактор
Юрій Стефурак
Редактор
Любомир Держипільський
Комп'ютерна верстка
Олеся Шевчик

Офіційний сайт НПП «Гуцульщина»
www.nnph.if.ua
Слідкуйте за нашими оновленнями:
www.facebook.com/pages/Національний-природний-парк-Гуцульщина/
368038556607026